

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Філософський факультет
Кафедра політичних наук**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
філософського факультету
з навчальної роботи
_____ /Комаха Л.Г./
«___» _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна та соціальна екологія

галузь знань	для студентів
спеціальність	0301 Соціально-політичні науки
освітній рівень	6.030104 Політологія
вид дисципліни	бакалавр
	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2017/2018</u>
Семестр	VII
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	екзамен

Викладач: Салтовський Олександр Іванович, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри
_____ (Шляхтун П.П.)

Протокол № ___ від «__» _____ 20__ р.

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол від «_____» _____ 20__ року №__

Голова науково-методичної комісії _____ (Маслікова І.І.)

«_____» _____ 20__ року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – вироблення у студентів, майбутніх спеціалістів, високої соціоекологічної свідомості, соціоекологічної культури та соціоекологічної відповідальності, вміння аналізувати та адекватно вирішувати питання взаємодії суспільства та природи на різних рівнях їх відносин.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

1. Мати базовий набір знань з біології, географії, загального природознавства, історії філософії та політичних вчень, онтології, гносеології, знати основні положення філософії щодо теорії наукового пізнання та логіки щодо законів мислення.

2. Вміти на основі знань про особливості функціонування природних та соціальних систем співвідносити соціальні та соціально-екологічні ідеї відповідно до актуальних завдань регулювання соціоприродних відносин.

3. Володіти елементарними навичками наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно розвитку соціоприродних відносин, політичних подій та явищ; пошуку інформації з відкритих джерел щодо стану навколишнього середовища, використання іншомовних фахових інформативних джерел.

3.Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Загальна та соціальна екологія» належить до переліку обов'язкових дисциплін та викладається у VII семестрі бакалаврату. Навчальна дисципліна знайомить студентів із основами екологічних знань та закономірностями функціонування соціоприродних систем. Визначається об'єкт, предмет та основні методи соціальної екології як галузі соціальних наук. Аналізується історія становлення екологічних знань та розвиток відносин в системі «суспільство-природа». Виокремлюються основні причини виникнення глобальної екологічної кризи та передумови, шляхи й засоби подолання загрози глобальної екологічної катастрофи. Розкриваються основні принципи здійснення соціально-екологічної політики сучасної держави.

4.Завдання (навчальні цілі) – оволодіння студентами понятійно-категоріальним апаратом науки про взаємодію суспільства та природи, набуття студентами систематизованих знань про закономірності розвитку соціоприродних відносин, сформулювати основи теоретичного рівня екологічної свідомості, базові засади екологічної культури та екологічної поведінки, формування у студентів навичок самостійного аналізу соціально-екологічної проблематики в програмах політичних партій рухів, окремих політиків, основні тенденції світового процесу регулювання соціоприродних відносин.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Форми викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	понятійно-категоріальний апарат загальної та соціальної екології	Лекція, семінар, самостійна робота	Екзамен	5
1.2	становлення та розвиток екологічних ідей та теоретичних засад соціальної екології в історії філософії, політичних вчень, природничих наук	Самостійна робота	Реферат (есе), екзамен	5

1.3	предмет та основні методи загальної та соціальної екології	Лекція, семінар, самостійна робота	Реферат, семінар, екзамен	5
1.4	специфіку людського способу буття та його вплив на соціоприродні відносини	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, реферат, екзамен	5
1.5	основні наукові підходи до періодизації історії відносин в системі «суспільство-природа»	Лекція, самостійна робота	Реферат, екзамен	5
1.6	основні положення теорії біосфери та ноосфери, передумови переходу біосфери в ноосферу	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, реферат, екзамен	5
1.7	специфіку взаємодії суспільства та природи, вплив НТР на характер соціоприродних відносин, технологічні передумови подолання загрози глобальної екологічної катастрофи	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, реферат, екзамен	5
1.8	основні методи прикладної соціальної екології – соціально-екологічного моделювання та прогнозування	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, реферат, екзамен	5
1.9	механізми формування соціально-екологічної свідомості, культури та поведінки	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, реферат, екзамен	5
1.10	основні положення екофутуристичних теорій кінця ХХ-початку ХХІ сторіч	Самостійна робота	Реферат (есе), екзамен	5
1.11	Механізми та інструменти реалізації соціально-екологічної політики	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, реферат, екзамен	
	Вміти:			
2.1	застосовувати понятійно-категоріальний апарат загальної та соціальної екології в науковому аналізі сучасних соціоприродних процесів	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, реферат	10
2.2	аналізувати специфіку соціоекологічних проблем за різноманітних соціально-політичних систем, природозахисну проблематику в програмних документах політичних партій, робити відповідні висновки та узагальнення	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, реферат	10
2.3	формулювати рекомендації щодо удосконалення природоохоронної політики держави, місцевих органів влади,	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, реферат	10
	обґрунтовувати чинниками			10

2.4	природоохоронних потреб зміст програмних документів політичних партій, громадських рухів, вибір стратегії соціально-політичного та економічного розвитку держави			
Комунікація:				
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої наукової літератури, в підготовці до семінарських занять та написанні самостійних робіт	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, реферат	3
3.2	презентувати результати проведених наукових досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, дискусія, реферат	3
3.3	вести полеміку з питань причин кризових явищ у сфері соціоприродних відносин та вибору моделі соціально-політичного та економічного розвитку країни, регіону	Семінари	Дискусія	3
Автономність та відповідальність:				
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу з проблем регулювання соціоприродних відносин з точки зору формування стратегічного компромісу між потребами суспільства та можливостями природи	Самостійна робота	Усна доповідь, дискусія, реферат	2
4.2	самостійно вирішувати комплексні завдання, пов'язані з використанням політико-правових механізмів регулювання соціоприродних відносин	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, дискусія	5
4.3	нести відповідальність за результати власного впливу на вирішення проблем захисту природного середовища	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, дискусія, екзамен	4

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	4.1	4.2
Програмні результати навчання (назва)					

7.Схема формування оцінки.

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає оцінювання

теоретичної підготовки (результати навчання 1.1–1.6); оцінювання практичної підготовки (результати навчання 2.1-2.3); оцінювання комунікації (результати навчання 3.1-3.3); оцінювання автономності та відповідальності (результати навчання 4.1-4.3). Загальна оцінка складає до 100 балів, що розподіляються на 60 і 40 балів відповідно між результатами семестрового і підсумкового (на екзамені) оцінювання.

7.1. Форми оцінювання знань студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Усна доповідь (до 6 балів): Р.Н. 1.2,1.4, 1.5, 1.6, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3
2. Доповнення (до 3 балів)
3. Реферат (есе) (до 5 балів): Р.Н. 1.3, 1.5, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 4.1
4. Відпрацювання пропущених семінарських занять у формі реферату (до 2 балів)

Вибір і комбінування форм оцінювання знань студентів та нарахування відповідної кількості балів здійснюються залежно від конкретних навчальних ситуацій.

- **підсумкове оцінювання:** екзамен із письмовою складовою (тест). Студент отримує листок із тестовим завданням. Тест містить як відриті так і закриті питання. Відповідь на відкрите питання здійснюється каліграфічним почерком або друкованими літерами. Відповідь на закриті питання здійснюється шляхом обведення кружечком обраних варіантів відповідей із запропонованого переліку.

- **умови допуску до підсумкового екзамену:** студент допускається до складення екзамену за умови отримання ним за результатами семестрового оцінювання щонайменше 36 балів.

7.2. Організація оцінювання: оцінювання здійснюється шляхом сумування кількості балів отриманих при розв'язанні тестового завдання.

Відповідь на відкрите питання оцінюється від 0 до 5 балів, залежно від правильності та повноти відповіді.

Відповідь на закриті питання оцінюється від 0 до 2 балів (2 бали якщо обрано всі вірні варіанти відповідей, 1 бал – якщо не всі, 0 – якщо правильних варіантів не обрано).

Остаточна оцінка є сумою балів, отриманих за результатами семестрового оцінювання і безпосередньо на екзамені.

7.3. Шкала відповідності оцінок:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекційних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостій на робота
1	Тема 1. Об'єкт, предмет і основні методи соціальної екології	2	2	8
2	Тема 2. Взаємодія суспільства та природи в їх історичному розвитку			10
3	Тема 3. Природа та соціальне буття людини	2	2	6

4	Тема 4. Взаємодія суспільства та природи в їх історичному розвитку			10
5	Тема 5. Біосфера як область взаємодії суспільства та природи	2	2	6
6	Тема 6. Специфіка взаємодії суспільства та природи	4		4
7	Тема 7. Екологічний зміст науково-технічної революції	2	2	8
8	Тема 8. Технологічні аспекти взаємодії суспільства та природи			4
9	Тема 9. Моделювання та прогнозування соціально-екологічних процесів	2	2	6
10	Тема 10. Екологічна свідомість та екологічна культура	4	2	4
11	Тема 11. Соціально-екологічне виховання			4
12	Тема 12. Проблема майбутнього системи "суспільство-природа" в теоріях суспільного розвитку			8
13	Тема 13. Соціально-екологічна політика	2	3	4
14	Тема 14. Соціально-екологічне право	4		7
15	Тема 15. Проблеми оптимізації та гармонізації системи «суспільство-природа»	2		4
	ВСЬОГО	34	17	93

Загальний обсяг - 144 год., в тому числі:

Лекцій - 34 год.

Семінари – 17 год.

Самостійна робота – 93 год.

Рекомендована література:

Основна:

Адаменко О. М. **Соціальна екологія.** – Івано-Франківськ, 1999. – 191с.

Воронков Н. А. **Экология. Общая, социальная, прикладная** (Общеобразовательный курс). – М., 1999. – 422с.

Гирусев Э. В. Система “общество-природа”. – М., 1976. – 165с.

Комаров В.Д. **Социальная экология. Философские аспекты.** – Л., 1990. – 212с.

Кучерявий В. П. **Екологія.** – Львів, 2000. – 499с.

Марков Ю.Г. Социальная экология. – Новосибирск, 1986. – 174с.

Маркович Д. **Социальная экология.** – М., 1991. – 176с.

Основи соціоекології / за ред. Бачинського Г.О. – К., 1995. – 238с.

Соціальна екологія / Л. П. Царик (ред.). – Т., 2002. – 206с.

Додаткова:

Андрейцев В. І., Балюк Г. І., Бобкова А. Г., Ковальчук Т. Г., Краснова М. В.

Екологічне право. Особлива частина / Володимир Іванович Андрейцев (ред.). – К., 2001. – 544с.

Батищев Г.С. **Деятельностная сущность человека как философский принцип** // Проблема человека в современной философии. – М., 1969. – С.73-144.

- Бровдій В. М., Гаца О. О. **Екологічні проблеми України (проблеми ноогеніки)**. – К., 2000. — 110с.
- Васюта О. А. **Проблеми екологічної стратегії України в контексті глобального розвитку**. – Т. 2001. – 599с.
- Вернадский В.И. Научная мысль как планетарное явление. – М., 1991. – 270с.
- Гардашук Т. В. **Екологічна політика та екологічний рух: сучасний контекст**. – К., 2000. – 126 с.
- Гор А. **Земля у рівновазі. Екологія і людський дух**. – К., 2001. – 394.
- Дьомкін В. О. **Вступ до екологічної політики**. – К., 2000. – 194с.
- Кочергин А.Н., Марков Ю.Г., Васильев Н.Г. **Экологическое знание и сознание**. – Новосибирск, 1987. – 128с.
- Князев В.Н. **Человек и технология**. – К., 1990. – 176с.
- Крисаченко В. С. **Екологічна культура. Теорія і практика**. – К., 1996. – 352с.
- Лейбин В.М. **Проблемы типологий мировоззренческих ориентаций** относительно будущего // Труды семинара "Неформализованные элементы системы моделирования глобального и регионального развития". – М., 1982. – С.28-36.
- Маркс К. **Економічно-філософські рукописи 1844 р.** // Маркс К., Енгельс Ф. Твори. 2-е вид. Т.42. – С.39-159.
- Моисеев Н.Н. **Человек и ноосфера**. – М., 1990. – 351с.
- Моисеев Н.Н. **Слово о научно-технической революции**. – М., 1978. – 224с.
- Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2014 році [Електронний ресурс]** / Міністерство екології та природних ресурсів України ; за ред. О. І. Бондаря [та ін.]. - Київ : Грінв Д.С., 2016. - 350 с.
- Пегов С.А., Ростопшин Ю.А. **Системный метод в моделировании** взаимодействия общества и природы // Горизонты экологического знания. – М., 1986. – С.166-178.
- Тарасенко Н.Ф. **Природа, технология, культура**. – К., 1985. -
- Яцик А. В. **Екологічна ситуація в Україні і шляхи її поліпшення**. – К., 2003. – 84с.